

Учитывая рассмотренные языковые примеры значимого варьирования средств выражения категории субъекта, можно сделать следующие выводы. Содержание и последовательность размещения лексических единиц, синтаксических конструкций, а также сюжетов макроструктурной модели политической речи зависит от глубинных прагматических намерений автора выступления. Конечной целью говорящего является введение определенной ситуативной картины в модель мира адресата. Политик получает, таким образом, прогнозируемые интерпретации действительности со стороны адресатов, а вместе с ними возможности управления и регулирования сознанием аудитории.

Перспективой дальнейших исследований является рассмотрение значимого варьирования средств выражения категории субъекта на интра- и интердискурсивном уровнях.

ЛИТЕРАТУРА

1. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику / А.Н. Баранов. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 360 с.
2. Субъект. – Режим доступа: <http://www.krugosvet.ru/articles/92>
3. Чейф У. Данное, контрастивность, определенность, подлежащее, топики и точка зрения /

У. Чейф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1981. – Вып. XI. – С. 277-317.

4. Das dritte Reich. Deutsche Geschichte 1933 – 1945. Eine Dokumentation. – Bonn : Inter Nationes, 1995. – 250 S.

5. Klein J. Dialogblockaden. Dysfunktionale Wirkungen von Sprachstrategien auf dem Markt der politischen Kommunikation / J. Klein // Sprachstrategien und Dialogblockaden. Linguistische und politikwissenschaftliche Studien zur politischen Kommunikation. – Berlin-New York : de Gruyter, 1996. – S. 3-29.

ИСТОЧНИКИ

ИЛЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРИАЛА

1. Adenauer Konrad. Regierungserklärung vom 20.09.1949 / K.Stüwe // Die großen Regierungserklärungen der deutschen Bundeskanzler von Adenauer bis Schröder. – Opladen: Leske + Budrich, 2002. – S. 33-46.
2. Regierungserklärung von Bundeskanzler Gerhard Schröder zu den Ergebnissen des Europäischen Rates in Nizza vor dem Deutschen Bundestag am 19. Januar 2001 in Berlin. – Режим доступа: <http://www.bundesregierung.de/Reden>
3. Rede der Bundesministerin für Bildung und Forschung, Edelgard Bulmahn, auf dem dritten Zukunftsforum "Arbeiten und Lernen – Lernkultur, Kompetenzentwicklung und innovative Arbeitsgestaltung" am 31. Januar 2001 in Berlin. – Режим доступа: <http://www.bundesregierung.de/Reden>

© М.С. Дорофеева, 2010

УДК 811.111'42

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПЕРСОНАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ В РЕЖИМІ SMS-ПОВІДОМЛЕНЬ

О.В. Емельянова, канд. філол. наук (Суми)

Стаття присвячена дослідженню особливостей текстів SMS-повідомлень, продукованих комунікантами в процесі міжособистісного спілкування. Увагу зосереджено на вивченні структурно-семантичних, комунікативно-прагматичних та соціолінгвістичних особливостей даного типу спілкування. З'ясовано, що творці текстів SMS-повідомлень свідомо чи підсвідомо керуються принципом найменшого зусилля, тобто законом економії мовленнєвих засобів, який полягає у забезпеченні передачі максимальної кількості інформації за одиницю часу, у підвищенні комунікативної функції мови, що обумовлює появу та активне використання розмовних та сленгових новоутворень, різноманітних скорочень.

Ключові слова: інтерперсональна комунікація, скорочення, тексти SMS-повідомлень.

Е.В. Емельянова. Особенности интерперсонального общения в режиме SMS-сообщений. Статья посвящена исследованию особенностей текстов SMS-сообщений, продуцируемых коммуникантами в процессе межличностного общения. Внимание сосредоточено на изучении структурно-семантических, коммуникативно-прагматических и социолингвистических особенностей данного типа общения. Выяснено, что продуценты текстов SMS-сообщений сознательно или подсознательно руководствуются принципом наименьше-

го усилия, то есть законом экономии речевых средств, который заключается в обеспечении передачи максимального количества информации за единицу времени, в повышении коммуникативной функции языка, что обуславливает появление и активное использование разговорных и сленговых новообразований, разнообразных сокращений.

Ключевые слова: интерперсональная коммуникация, сокращения, тексты SMS-сообщений.

O.V. Yemelyanova. The peculiarities of interpersonal SMS text messaging. The article deals with the peculiarities of SMS texting. Structural and semantic, communicative and pragmatic, sociolinguistic peculiarities of such communication. The research shows that producers of SMS text are considered consciously or subconsciously use the principle of the least effort, that is the economize speech means. It lies in transferring the maximum volume of information per time unit, in increasing the communicative function of the language. That causes the formation and active use of different abbreviations, new words characteristic of colloquial speech and slang.

Key words: abbreviation, interpersonal communication, SMS texting.

Складний комплекс проблем, що неминуче постають перед науковцями в процесі вивчення мови як засобу спілкування, мислення, знаряддя пізнання, визначає пріоритетність досліджень, зорієнтованих на комунікативний аспект мови.

Враховуючи сучасний стан суспільства, що переживає етап глобалізації, потреба у спілкуванні є очевидною. Стрімкий розвиток комп'ютерних та телекомунікаційних технологій здійснює значний вплив на сучасну вербальну комунікацію.

У руслі сьогодення науковці зосереджують свою увагу на вивченні особливостей функціонування мови в Інтернеті [3], спілкування за допомогою електронної пошти, чат-комунікації [2]. В той же час інтеракція в режимі SMS-повідомлень не знаходить активного висвітлення у наукових доробках фахівців, що і обумовлює актуальність даної роботи.

Об'єктом дослідження є тексти SMS-повідомлень, продуковані комунікантами в процесі міжособистісного спілкування. Предметом даної статті виступають структурно-семантичні, комунікативно-прагматичні та соціолінгвістичні особливості інтерперсонального спілкування в режимі SMS-повідомлень. Матеріалом дослідження послуговували аутентичні тексти SMS-повідомлень, представлені в мережі Інтернет (орфографічні та пунктуаційні особливості текстів збережено).

Спілкування – складне та багатогранне явище. В руслі типологічної представленості [1, с. 33-37; 4, с. 14-21] спілкування в режимі SMS-повідомлень

за допомогою телекомунікаційних технологій належить до:

- дистантного (співрозмовники розділені простором / часом);
- опосередкованого;
- писемного;
- діалогічного;
- міжособистісного;
- приватного;
- творчого (вибір тем та мовних засобів організації дискурсів / текстів необмежених);
- кооперативного / конфліктного (в залежності від особистісних відносин та оцінок під час збереження чи порушення соціальної рівноваги);
- інформативного (повідомлення адресату фактів, нових знань) / фатичного (встановлення контакту, підтримання мовленнєвих та соціальних відносин, їх регулювання).

Аналіз інтерперсональної комунікації в режимі SMS-повідомлень з точки зору функцій спілкування свідчить, що вісім основних з них: контактна, інформаційна, спонукальна, координаційна, пізнавальна, емотивна, налагодження стосунків, впливова [1, с. 28] тісно взаємодіють та проявляються досить чітко протягом даного опосередкованого спілкування.

Пор.: (студенти обговорюють результати роботи над проектом)

- *Do ü all wan 2 meet up n combine all the parts? How's da rest of da project going?*
- *I'm doing da intro covers energy trends n pros n cons... Brief description of nuclear fusion n oso*

- brief history of inter n jet got abt 7 n half pages...*
- *Yup i shd haf ard 10 pages if i add figures... ü all got how many pages?*
 - *That's y we haf to combine n c how lor.*
 - *Then i thk shd b enuff... Still got conclusion n contents pg n references... I'll b doing da contents pg n cover pg...*

Традиційно вважають, що писемний текст характеризується більш складними мовними формами та є віддзеркаленням складних форм мислення [4, с. 15]. Але сучасний світ стиснутий у часовому просторі, а це, в свою чергу, потребує економії мовних засобів, інформаційної компресії мовленнєвих потоків. Тексти SMS-повідомлень виступають яскравим прикладом даної соціальної тенденції та характеризуються певними особливостями.

Структурна організація текстів SMS-повідомлень не є стандартною. Як правило, вступна частина, а саме: вітання адресата, представлення адресанта відсутні, хоча зазначені елементи вважаються обов'язковими в руслі традиційної етикетної кореспонденції.

Пор.: *Wat time r ü going to Xin's hostel?*

Дану тенденцію можна пояснити як прагненням комунікантів до економії часу, що витрачається на написання SMS-повідомлень, так і розвитком сучасних телекомунікаційних технологій (автоматичне визначення адресанта та адресата, якщо їх номери внесені до телефонної книги).

Превалювання розмовного мовлення, що характеризується:

- (1) невеликими за обсягом фразами;
- (2) еліптичними реченнями;
- (3) уживанням редукованих конструкцій;
- (4) порушенням граматичних правил.

Пор.:

- *Ü thk of wat to eat tonight.*
- *Can...I'm free.*
- *Ok.*
- *Anything lor. Jus both of us lor.*
- *Ok c ü then.*

Упереджено недбале ставлення до норм орфографії.

Спостерігається велика кількість розмовних та сленгових новоутворень, неологізмів, різноманітних

скорочень. Аналіз матеріалу з точки зору ужитих під час написання SMS-повідомлень скорочень дозволив виокремити їх у наступні підгрупи:

Графічні аббревіатури, що представляють собою скорочення слів чи стійких словосполучень лише на письмі. У мовленні вони реалізуються за допомогою повних нескорочених слів.

Пор.: *ATM – At The Moment*
BBR – Burnt Beyond Repair
Co – Company.

Лексичні скорочення – скорочення слів чи сталих словосполучень як на письмі, так і у мовленні, що утворюються у наслідок втрати частини первинної продукуючої одиниці.

Пор.: *exhib – exhibition*
intro – introduction
num – number
exam – examination

Латинізми – аббревіатури, запозичені з латинської мови.

Пор.: *am – ante meridiem – morning*
pm – post meridiem – afternoon.

Комбіновані скорочення – різноманітні комбінації літер, цифр, знаків, символів.

Пор.: *E-mail – electronic mail*
@ – at

Скорочення словосполучень, яке уможливило шифрування цілої фрази за допомогою літерних символів.

Пор.: *FYI – For Your Information*
AKA – Also Known As
BTW – By The Way
ASAP – As Soon As Possible
LOL – Laughing Out Loud
NVM – Never Mind

Оказіональні скорочення, які в свою чергу можна розподілити на :

а) оказіональні скорочення, що утворюються шляхом випущення літер.

Пор.:

Short form	Long form	Short form	Long form
<i>abt</i>	<i>about</i>	<i>hw</i>	<i>how</i>
<i>fren</i>	<i>friend</i>	<i>im</i>	<i>immediately</i>
<i>frm</i>	<i>from</i>	<i>lk</i>	<i>like</i>
<i>gd</i>	<i>good</i>	<i>n</i>	<i>and</i>

<i>pg</i>	<i>page</i>	<i>v</i>	<i>very</i>
<i>pple</i>	<i>people</i>	<i>wat</i>	<i>what</i>
<i>r</i>	<i>are</i>	<i>wk</i>	<i>week</i>
<i>shd</i>	<i>should</i>	<i>yr</i>	<i>your</i>

б) випущення останньої літери у слові.

Пор.:

Short form	<i>b</i>	<i>wan</i>	<i>ar</i>	<i>jus</i>	<i>bac</i>	<i>goin</i>
Long form	<i>be</i>	<i>want</i>	<i>are</i>	<i>just</i>	<i>back</i>	<i>going</i>

в) фонетична субституція.

Пор.:

Short form	<i>u</i>	<i>Y</i>	<i>haf</i>	<i>4</i>	<i>dat</i>	<i>den</i>	<i>no</i>	<i>c</i>	<i>enuff</i>
Long form	<i>you</i>	<i>why</i>	<i>have</i>	<i>for</i>	<i>that</i>	<i>then</i>	<i>know</i>	<i>see</i>	<i>enough</i>

г) okazіональні комбіновані скорочення.

Пор.:

Short form	<i>B4</i>	<i>L8</i>	<i>L8R</i>	<i>2day</i>	<i>B4N</i>	<i>2nite</i>	<i>2moro</i>	<i>W8</i>
Long form	<i>before</i>	<i>late</i>	<i>later</i>	<i>today</i>	<i>bye for now</i>	<i>tonight</i>	<i>tomorrow</i>	<i>wait</i>

Корпус досліджуваного матеріалу свідчить, що поява okazіональних скорочень та їх активне уживання в текстах SMS-повідомлень визначається прагматичними причинами. Адресант повідомлення обирає саме те скорочення, яке найбільш вдало віддзеркалює його думки та почуття відповідно до комунікативного наміру та ситуації спілкування.

Емоції є невід’ємним компонентом процесу комунікації. Спілкування в режимі SMS-повідомлень не є виключенням. У той же час слід звернути увагу на особливості вираження позитивних чи негативних переживань комунікантів. Якщо, наприклад, протягом телефонної розмови інтерактанти мають змогу “зчитувати” емоційний настрій співрозмовника, керуючись інтонаційним оформленням висловлювань, враховуючи темп мовлення, паузацію, спираючись на вербалізоване (і навіть гіперболічне) представлення жестів типу “Цілую”, “Обіймаю”, спілкування в режимі текстових SMS-повідомлень передбачає кодування емоцій за допомогою літерних знаків, представлених на клавіатурі мобільного телефону.

Пор.:

<i>HA</i>	<i>Ha!</i>
<i>HAHA</i>	<i>Ha! Ha!</i>
<i>LOL</i>	<i>Laughing Out Loud</i>
<i>LMAO</i>	<i>Laughing My A** Off</i>
<i>EG</i>	<i>Evil Grin</i>
<i>OIC</i>	<i>Oh, I See</i>
<i>TC</i>	<i>Take Care</i>
<i>XOXO</i>	<i>Kisses and Hugs</i>
<i>SOS</i>	<i>Help!</i>

Оскільки сприйняття тексту SMS-повідомлень відбувається через читання, високій рівень емоційності адресант може передати за допомогою:

а) шрифту, а саме, використовуючи великі літери;

б) повтору.

Пор.:

CAN I PLEASE COME UP NOW IM IN TOWN.DONT MATTER IF UR GOIN OUT L8R,JUST REALLY NEED 2DO CD.PLEASE DONT PLEASE DONT IGNORE MY CALLS,U NO THE CD IS V.IMPORTANT TO ME 4 2MORO

У руслі аналізу особливостей інтерперсонального спілкування в режимі SMS-повідомлень слід також звернути увагу на актуалізацію категорії ввічливості, що віддзеркалює ставлення мовця до партнера [4, с. 186]. Дана категорія знаходить своє відбиття у текстах SMS-повідомлень, але, знову таки, на перше місце виступає потреба у інформаційній компресії мовленнєвих потоків. Корпус досліджуваного матеріалу дозволив виокремити:

а) скорочення, що передають ритуалізовані фрази розмикання контакту:

Пор.: *CYA – See Ya*

CU – See You

TTFN – Ta Ta For Now

TTYL – Talk To You Later

BYE – Good Bye

б) скорочення традиційних слів прохання, подяки:

Пор.: *PLZ – Please*
THX – Thanks

Проведений аналіз свідчить, що уживання значених скорочень не є досить поширеним, а їх відсутність у тексті повідомлення, як правило, не викликає у адресата негативних емоцій.

Результати дослідження дозволяють зробити висновки, що творці текстів SMS-повідомлень свідомо чи підсвідомо керуються принципом найменшого зусилля, тобто законом економії мовленнєвих засобів, який полягає у забезпеченні передачі максимальної кількості інформації за одиницю часу, у підвищенні комунікативної функції мови. Скорочення, представлені в текстах SMS-повідомлень, являють собою продукт діяльності мовної свідомості у термінах відхилення від норми та характеризуються певною комунікативною атракцією. Перспективним вважаємо дослідження

текстів SMS-повідомлень з урахуванням гендерних особливостей спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2004. – 344 с. 2. Волкова Н. В. Чат-комунікація: сучасні напрямки реалізації словотвірних можливостей питомих та запозичених слів / Н.В. Волкова // Культура народів Причорномор'я : Научн. журн., 2009. – Т. 1, № 68. – С. 128-130. 3. Компанцева Л. Ф. Інтернет-комунікація: когнітивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук : спец. 10.02.02 “Російська мова” / Л.Ф. Компанцева. – К., 2007. – 36 с. 4. Формановская Н. И. Речевое общение: коммуникативно-прагматический поход / Наталья Ивановна Формановская. – М. : Рус. яз., 2002. – 216 с. 5. SMS text messages. – Режим доступу : <http://www.comp.nus.edu.sg/~rpnlpir/>

© О.В. Ємельянова, 2010

УДК 81'37=111:81'367

РОЛЬ ПРИСЛІВНИКІВ І АДВЕРБІАЛЬНИХ ФРАЗ СПОСОБУ ДІ В ЕКСПЛІКАЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ТАКТИК (на матеріалі англомовного діалогічного дискурсу)

Л.Я. Жук, канд. філол. наук (Харків)

В статті представлено аналіз ролі прислівників і адвербіальних фраз у формуванні провідних мовленнєвих тактик в діалогічному дискурсі, які експлікують дві основні форми комунікації – толерантну і агресивну. Виявлено, що прислівники і адвербіальні фрази виступають яскравим джерелом експресії і володіють прагматичною силою; розкривають емоційний та фізичний стан адресанта.

Ключові слова: адресант, адресат, дві форми спілкування – толерантна і агресивна, діалогічний дискурс, мовленнєві тактики, прислівники і адвербіальні фрази.

Л.Я. Жук. Роль наречий и адвербиальных фраз способа действия в экспликации речевых тактик (на материале англоязычного диалогического дискурса). В статье представлено анализ наречий и адвербиальных фраз в формировании речевых тактик, которые эксплицируют две основные формы коммуникации – толерантную и агрессивную. Определено, что наречия и адвербиальные фразы выступают ярким источником экспрессии и владеют прагматической силой; раскрывают эмоциональное и физическое состояние адресанта.

Ключевые слова: адресант, адресат, две формы коммуникации – толерантная и агрессивная, диалогический дискурс, наречия и адвербиальные фразы, речевые тактики.

L Zhuk. The Role of Adverbs and Adverbial Phrases in Explication of Speech Tactics (based on the English dialogue discourse). The analysis of adverbs and adverbial phrases role in the formation of speech tactics which explicate two main forms of communication – tolerant and aggressive is presented in the paper. Adverbs and adverbial phrases appear to be expressive means of the language in dialogue discourse and have pragmatic power; they reveal emotional and physical status of addresser.

Key words: addressee, addresser, adverbs and adverbial phrases, dialogue discourse, speech tactics, two forms of communication – tolerant and aggressive.